

Juan Filloy

Op Oloop

Dílo bylo vydáno v rámci Programa Sur – programu na podporu překladů Ministerstva zahraničních věcí Argentinské republiky.

Obra editado en el marco del Programa Sur de Apoyo a Traducciones del Ministerio de Relaciones Exteriores y Culto de la República Argentina.

© Heirs of Juan Filloy
c/o Schavelzon Graham Agencia Literaria
www.schavelzongraham.com

© Rubato, 2020
Translation © Vít Kazmar, 2020
ISBN 978-80-87705-79-7

10.00

Odbila desátá.

Všechny pozvánky už měl hotové. Zbývalo jen nadepsat poslední obálku, pro jeho nejbližšího přítele, Pieta Van Saala. Avšak zamezila mu v tom jakási nesmírná síla. Na ramenou mu spočinulo cosi jako dva olověné drápy. A odradily jej od jeho záměru.

Nechal svou hlavu dlouze spočinout na opěradle otočného křesla. Zdálo se, že se mu ochablost vepsala do tváře. Pak slastně otevřel oči. A pomalu, jako by se pokoušel malátnost oklamat, se opět naklonil nad psací stůl. Rozhlédl se doleva a doprava, nanejvýš opatrně – jako člověk, který se chystá provést nějakou nepravost –, a uchopil pero. Nedokázal však napsat nic víc než počáteční S slova *señor*... Velké, ladné a elegantní S jako řeznický hák. A na ně zavěsil své tělo: jeho únavu; a duši: její znechucení.

Op Oloop se právě opět přesvědčil, že nedokáže zradit sám sebe. NEDĚLE: PSANÍ OD SEDMI DO DESETI, tak znělo pravidlo. Je-li život uspořádán jako rovnice, nelze svévolně obcházet matematické vztahy. Nebyl schopen

žádné improvizace mimo předem stanovené normy; dokonce ani improvizace tak drobné jako nadepsat jméno a adresu na obálku, kterou již načal.

„Setkám se s ním osobně,“ utěšil se.

Coby plíživý kat veškeré spontánnosti byl Op Oloop zosobněním metody. Metody, která se stala slovem. Metody, která do hloubky usměřňuje naděje, vjemy a pohnutky. Metody, která už přešla do přirozenosti a dokáže zkrotit záškuby ducha i vzpínání těla. Jak jen narušit její rytmické komhání? Jak pozměnit její navyklou plynulost?

„Je to marné. Nikdy se nedokážu osvobodit. Zvyk mi ukoval strašlivé vězení. Nechtěl jsem nic víc než se vypracovat, začít s málem a dosáhnout velikosti jako jeden z těch drobných, trpělivě cizelovaných renesančních šperků, na nichž je znát důstojnost živé intuice a letitá moudrost. Ale místo toho jsem se přihloupě zdokonaloval v trpkém umění sebeomezování. Udělal jsem ze svého ducha neodvratně přesnou časomíru s řinčivým budíkem a světelným ciferníkem... Každým okamžikem slyším a vidím své ‚přesné‘ selhání. Trápí mne, že se nedokážu přemoci tak, že přemůžu to nedůstojné umění, které dusí vše, od nejjemnějších obav až po nejmocnější impulzy. Počínající vzpoura, včera krotká, dnes nesmlouvavá, nahlodává hojný smutek mých myšlenek. Marně. Vykleštila mne snaha stát se personou, význačnou personou v očích světa. A podařilo se mi pouze stát se *personou* v původním a chorobném smyslu, denodenní maskou, lživým podřízením, pod níž skrytě pluje má živoucí bolest.“

Nemluvil. Jeho řeč směřovala dovnitř, k *daimonovi* přikrčenému v jeho vědomí.

Tu vstoupil sluha:

„Vážený pane, dovoluji si vás upozornit, že dnes, v neděli o půl jedenácté, vás čeká turecká lázeň. Zbývá vám jen pár minut, abyste dorazil včas. Mám zavolat vůz?“

„A teď tohle! Říkal jsem vám přece, že nikdy nezapomínám. Vůz už jsem objednal. Tyto dopisy ještě dnes doručte příslušným adresátům.“

Komorník automaticky přikývl sraženou hlavou, až mu brada narazila na hrudník. Skrčil se, aby mu mohl podat klobouk, hůl a rukavice.

Někteří lidé rozlišují dny svého života podle lístků na tramvaj, bankovních oznámení data splatnosti nebo podle seznamu kancelářů, kde je zadarmo k mání inkoust do plnicích per. Op Oloop mezi ně nepatřil. Jeho dům byl živý zápisník, puntičkářský archiv, shromaždiště *mement*. Každou zeď zaplavovaly synoptické tabulky, statistické mapy a polychromované diagramy. Každý kus nábytku byl skladem plným dat a poznámek, studií a zkušeností. Každá krabice složkou střežící věrnost své paměti. Poznámky z hlubokého přemítání měl schované i v kapsách.

Op Oloop, jedináček metody a vytrvalosti, byl nejdokonalším lidským strojem, nejpozoruhodnějším výtvozem sebekázně, který kdy Buenos Aires poznalo. Člověk, který již od dospívání ověřuje a třídí nejdůležitější jevy universa a sebenepatrnější přešlapy bytí, může s plnou vahou prohlásit, že jeho systém byl omezen na svou minimální

podobu, jinými slovy, povýšen na nejvyšší metodologický stupeň, neboť velkolepost metody se vyjevuje v její moci nad maličkostmi!

Vyšel ven.

Přirozený a distingovaný.

Před zrcadlem v hale dopiloval svůj vzhled, zkontroloval sklon krempy a čistotu klop na saku. Převažující hnědá měla dva akcenty: jeho matně bílou pokožku a oči barvy tabáku. A tři ostré body: prozíravou jiskru dvou panenek a světlo sražené v perle na temně červené kravatě.

Přesně z tohoto místa si prohlédl svou pracovnu. Jemný vánek pronikal obloukem otevřeného okna, vedoucího na balkon. Tekuté ráno. Sváteční a zvědavé slunce. Pohledem zálibně spočinul na pevném řádu knihoven, sloupoví lístkovnic a ostrých hranách kalkulačních děrovačů vystupujících z uspávané šedi zdí, záclon a koberců. Ze všeho na něj dýchalo sebevědomí, jistota a rovnováha. Souhlasně potřásl hlavou. Byl spokojen. Náročná povaha jeho zaměstnání by se nesnášela s chabými a prázdnými módními interiéry, kde lhostejnost zahálí na ortopedických ušácích mezi luxusními vazbami knih – bez textu –, kování od Brandta – přehnaně zdobným –, a vázami od Laliqua – jejichž útroby se svíjí bodláčím.

Když už seděl ve voze, jeho úvahy zamířily do vyšších sfér. Aniž si všiml, popadl ho hanopisecký zápal:

„Ach, všichni ti vznešení šlechticové, vznešení dědicové, vznešení kněží naší doby... přecpaní privilegii, nudou a přísunem žen... nikdy nezakusili únavu z práce, nikdy

neprojevili ušlechtilou snahu... neznají nic hrdinského, krutého, trudného... žijí si v pohodlí svých výhod, svých peněz a své povýšenosti... a toho všeho se jim dostává „shůry“: od Boha, ve zlatých kolébkách, na zdobených podnosech... a zdola: od lokajů, co mají místo kyčlí panty, od dělníků s prodejným svalstvem, od pámbíčkářek s tučnými polibky, bavlněnou něhou a hedvábnými Vánoci!...”

Život se naplňuje vytvářením nákresů: ve vzduchu, v zemi, ve vodě a ve věcech: let, rýha, brázda, písmo. Lenoši, kteří píší kouřové spirály, již kreslí taneční rytmy či rýsují akrobatické cviky, v něm vyvolávali svrchovaný nezájem. Kdyby si místo těchto bezvýznamných nákresů dali námahu a spočítali, kolik deštníků lidé zapomenou v kavárnách, kolik máme případů bigamie a zánětu slepého střeva, kolik interpunkčních znamének zastírá srozumitelnost zákonů, byli by prospěšní alespoň k určení počtu pravděpodobnosti normativních ukazatelů kauzálních vazeb. Ne každý však přichází na svět prostoupený posvátným zápallem, ne každý touží svou přítomností prospívat okolí. Někteří lidé nemají na práci nic jiného než vytvářet nákresy své vlastní nicotnosti. Ne však Op Oloop. Nosil plášť, ale počet poztráčených deštníků znal přesně; byl svobodný, ale právní předpisy ohledně bigamie ovládal dokonale; zdraví měl pevné, ale tradiční i moderní etiologii zánětu slepého střeva nastudoval zevrubně; k právníkům pociťoval zdvořilý odpor, ale čárky, středníky a dvojtečky, nad nimiž hloubají ve spleti latinismů a interpretací, spočetl svědomitě. Vůz zastavil před lázněmi.

Je to k nevíře, ale je to pravda. Osamělý život všech dokonalých lidských exemplářů je poháněn soukolím stereotypu. Nebožáka Immanuela Kanta imperativy obklíčily v pivnicích rodného města; chudáka Louise Pasteura mikroby zahnały do čistého, pasterizovaného ústraní; chudinku Thomase Edisona vynálezy uvěznily do nespavosti a hluchoty. Čím více se duch rozpíná, tím více tělo podléhá nevyhnutelné rutině. Ze soulože, odpočinku a stravování se stávají matematicky přesné zvyky. A denní doby neodvratelně vyhrazené důvěrně známým požitkům, rolím a událostem se noří do povinnosti; čím více se totiž myšlení odvažuje pronikat do neznámých končin abstrakce, tím více se hmota zatvrzuje a stahuje se do sklepení zvyku.

10.40

Přesně v deset hodin čtyřicet minut tělo Opa Oloopa opouštělo kabinu a s pohlavím zakrytým jemnou perkálovou rouškou mířilo k *sudatoriím*.

Lázeňští zaměstnanci, při myšlence na spropitné jako vždy usměvaví a ohební, se ukláněli, když je míjel; protože sluha stejně jako pekař musí vědět, z jakého těsta jsou předměty jeho zájmu, a hledět pouze na výsledek. On si jich skutečně cenil. Jakmile překročil práh vestibulu a vstoupil do *apodyteria*, přilákal jejich úslužnost. Začal jim přednášet:

„Až postavím důstojný dům, jako Plinius Mladší v Laurentu, dokonale ho vybavím. Pak si někoho z vás vezmu za pobočníka; najmu maséra z *Maison de Bain* v pařížské rue Cadet, parfuméra z *hammam* na Istiklalské třídě v Istanbulu, do kterého jsem chodíval, a yankeeovského technika z proslulých lázní ve Valparaísu. Tak jako jsou bary moderních vil vyzbrojeny arzenálem lahví k intoxikaci hostů, já sním o zbudování soukromých lázní – miniatury těch Caracallových –, které svým přátelům propůjčím k radovánkám.“

„A přítelkyním...“

„V žádném případě. Patrně jste nikdy neviděli Ingresovo plátno Turecké lázně. Není nic odpornějšího než hlouček akademicky obtloustlých dam potících se v *tepidariu*. Ať se ovzduším vznáší sebevíce melodií a vůní, nic nezažehná prokletí jejich zlých výpotků. Žena strašlivě drásá náš čich. To je její veliký nedostatek!“

Dorazil už do první místnosti. Ne že by si jeho mohutná postava nárokovala potěšení ztratit v horku něco na váze. Ne. Metr osmdesát dokonale padl osmdesáti šesti kilogramům, které vážil před vypocením. Římsko-turecké lázně zbožňoval z několika důvodů. Zaprvé se po téměř dvou desetiletích života mimo Finsko stal Jižanem. Zadržel proto, že lázně helsinského stříhu se v místním prostředí neujaly. Zatřetí v něm probouzely již odvržený pocit národní příslušnosti, který se nesnášel s jeho nenávisť; svou vlast totiž miloval jinak než davy krajanů, jeho vlastenectví bylo pevné, připravené uměle, dekantací lásky k veškerému lidstvu. Ale hlavní důvod souvisel s jeho plochýma nohama a s mozoly na chodidlech! S tou strašlivou tělesnou vadou: s jeho plochýma nohama a s mozoly na chodidlech!

„Pomyslel jste už někdy,“ ptával se, „na vzor, na tvar, na síť, kterou splétají či sprádají vaše chodidla při každodenní chůzi během let z dlouhé příze vašeho života? Samozřejmě že ne. Obyčejní lidé si své obyčejnosti nejsou vědomi.“

Op Oloop o podobných věcech přemítal často. Trpí-li někdo podobnou deformací, mozek jako by se mu sesul až

k patám. Všechny cesty končí srázem. A člověk hromadí slzy a neškodné recepty.

Statistik moc dobře věděl, že bolesti nohou mohou být způsobeny zánětem alveolů či mandlí. Ty druhé si nechal vytrhnout a pak pro jistotu vyměnil značnou část svého chrupu za umělý. Věděl, že nošení nevhodné obuvi způsobuje nezdravé držení těla a že vychýlení chodidel má za následek chabý krevní oběh, zažívací potíže, chudokrevnost, bolesti zad, revma, poruchy ledvin, nespavost a slabé svalstvo na nohou. A pro jistotu doma chodil z fyzioterapeutických důvodů i několik dní naboso. Podobně jako u některých demokratických států byly i jeho neduhy konstituční. A on je stavěl na odiv v podobě řady otisků chodidel, které mu sejmul jakýsi odborník na křivé nohy, aby mu pak mohl vnutit spoustu zbytečných přístrojů.

„Ortopedie,“ utěšoval se, zatímco si ve čtyřiceti osmi stupních hladil nohy, „je trik nedůstojný naší vnitřní dokonalosti. K čemu je mrzákovi, že může chodit, pokud se nikdy nezotaví jeho mozek, ochablé buňky vnímání? Lazar byl veliký, dokud mlčel a nehýbal se. Ví se něco o jeho toulkách po vzkříšení? Co jiného je zázrak než divotvorná ortopedie? Důležité je necítit se postižený na duchu, neboť v takovém případě veškerá duševní skladba činného života zreziví odevzdaností. Výsledek: chromá přání, kulhavé záměry... Ať už nám naděje a moudří mužové poskytnou sebevíc sukovic a berel, všechna rozhodnutí vezmou za svá dříve, než se uskuteční. A problém života zůstává v existenci nevyřešen.“

V první kabině se mohutně vypotil a vůle i smysly mu ochably, což se novicům stává. Na zátylek si přiložil hadřík namočený do studené vody; pak spustil víčka jako rákosové žaluzie a zahloubal se. Chtěl tak potlačit zjevnou skutečnost, že je na vrcholu životních sil skrze chodidla spojen s osudem předčasného stáří. Neboť kultivovanost lidem přidává léta. Krotí mladistvou prudkost, tvaruje dospělost a uvaluje na ně přísná pravidla. Nikdo není ztročen více než uctíváč svobody, k níž tato kultivovanost tíhne! Citlivost Oloopových smyslů narušená v samotném tělesném základu oslabovala jeho intelektuální kostru; vždyť v niterném soukolí se vše sráží, vše vyúsťuje. Pokud ovšem člověk není neotesanec – kupříkladu fotbalista či vytrvalostní běžec –, jehož chodidel si ceníme právě pro bytelnou neotesanost!

Když oči opět otevřel, jeho hlubokomyslná konstelace pohasla. Rázně se však napřímil. V šedesátipětistupňovém vedru *caldaria* si chtěl potvrdit, že se zdárně vypotil. Jaké to však nelítostné fiasko! Přemísťoval se neohrabaně a roztreseně. Pot se z něj jen řinul a on připomínal starce prodávavěleho hořkostmi... jako hadice místních hasičů.

Pro atlety či nosiče zběhlé v nezištné či námezdní lopotě znamená třicet devět let sotva těžké břemeno. Avšak pro jogína, jenž spoří psychickou energii, nebo pro muže chladnokrevného, který šetří neplodnými gesty, nabývá tento věk pochmurných odstínů. Jako v jeho případě. Op Oloop věděl, že každý, kdo uvnitř nebo navenek spoří či šetří, ať už jde o bohatství, či o city, žije obklíčen přízraky. Věděl, že

rozebírání cizích duší zatemňuje naše vlastní chvíle zlými předtuchami. A že úsudek, jenž tříbí náš skepticismus ohledně sklonů-zámyslů směřujících k vnějšímu zlu, zahaluje náš klid do děsivé mlhy.

Udělal správně, když se vyhnul *laconiu*, malému prostoru s nejvyšší teplotou. Seděli tam tři vyzábílí žokejové a vyčerpaně si hnětli svalstvo. Jejich obličej, samy o sobě neduživé, navíc křivila grimasa pronikavé hořkosti. Možná mysleli na své kumpány, kteří z nich tahají důvěrnosti a právě teď je v nějakém místním podniku probírají u stolu plného drinků a jednohubek. Možná mysleli na *tagliatelle* s boloňskou omáčkou, které o nedělích zdobí stoly a prosycují domácnosti. A ten kontrast je nadále rozjitřoval, vyčerpaně si masírovali svalstvo, aby s patřičnou hmotností zaujali místo na startovní čáře, přivinuti ke šlachám svých plnokrevníků coby další šlacha táhnoucí se od ostruh k bičíku.

Op Oloop po nich úkosem vrhl hněvivý blesk svého pohledu. Když někdo nosí hlavu ve výšce sto osmdesáti centimetrů nad zemí a tento prostor vyplňuje zteplilou konstrukcí, shlíží na podobné jedince – kostnaté a hranaté, se slabou nažloutlou pokožkou – s kategorickou nadřazeností MUŽE tváří v tvář třem otýpkám chrastí.

Nenáviděl dostihy a *turfmany*. Podle neomylných návodů na výhru „systematicky“ prohrál ve všech světových kasinech, obětoval tisíce probdělých nocí následováním Napoleonova postulátu: *Le calcul vaincra le jeu*, patnáct let si předplácel *Revue de Montecarlo*, aby odvodil z praxe

rulety opravdové konstanty, pravděpodobnost pravděpodobností náhody, zhlhl 654 *triků dokonalého hráče* a prověděl jejich efektivnost, od Marignyho systému – jehož logika je nesporná – až po předpovědi *Madame Cassandre*, *Voyante* – jejichž ověření je věcí náhody –; sázel podle teorií Thea d’Alosta, d’Alemberta, Gastona Vessilliera, profesora Alyetta a mandarína Čching-Ling Wua a ve všech případech se připravil o čas, peníze i trpělivost: tu při diferenciálních hrách rovných sázek, tu zas při metodě *masse égale* nebo systematicky přerušovaném sázení atd. došel k nezvratnému závěru, že náhoda je neuchopitelná jako úhoř v dlani malého dítěte.

V tu chvíli do něj zadničnou přídí svého břicha vrazil jeden z těch kolosálních špekounů, které dokáže patričně obejmout jedině celý harém.

„Prosím vás, pane, koukejte, kam jdete!“

Odpověď nepřišla, jen zamručení. Podivné břichomluvecké zamručení. Téměř *flatus vocis*.

Op Oloop rázem přenesl svou zášť z žokejů na onoho podivného lázeňského hosta.

„Co si ten chlap o sobě myslí? Pokud tedy připustíme, že vůbec myslí... Podobné osoby totiž degenerují na zvířecí úroveň. Čím více toho spořádají a čím víc se honí, tím více tukových hrází stojí myšlenkám v cestě. Jejich plynutí se tak mimořádně komplikuje. Myšlenky v tělesném žaláři slábnou. A v okamžiku, kdy hrstka těch, jež po hrůzných pokusech konečně uniknou, dosáhne úst, umírá a rozplývá se v podivný šelest. Porozumět jim je obtížné. Tenké nohy

a poměrně sporé hýždě vypovídají o úmorné dřině v boji proti neúprosnému vstřebávání. Avšak bachor kyne a kyne, ať si odříkají sebevíc; neboť tloušťka se rodí z nedostatku myšlenek; čím méně se myšlenky tráví, tím více narůstá, až nakonec vrcholí v břichaté zaoblenosti, sotvaže ústa vymění svou roli krejčího myšlenek za úlohu požírače pokrmů a pamlsků... Když k tomu dojde, dvojice mozkových polokoulí se usídlí v jedincových hýždích...“

Při těchto úvahách se Op Oloop vrátil do *tepidaria*, aby se osprchoval a mohl přikročit k mydlení. Kráčel smutně, s přízemním smutkem ve výši chodidel, a vlekl jej, jako když se člověk brodí pískem nebo plaší ropuchy ve žlabu.

Nikdy tudy neprocházel s tváří tak hořce zachmuřenou. V jeho mysli jako by nadále vřely výpady proti žokejům a otylému muži. Ale jakmile se ze sprchy spustila první vodní vlákna, rozkvetl ani ne tak na jeho rtech, ale spíš v jeho očích vlažný úsměv. Právě si uvědomil, že coby mlčenlivý don Quijote uměřenosti jako obvykle zápolí se zhoubnými extrémny, jež se tentokrát vtělily do hubených postav na jedné straně a do nadměrné figury na straně druhé. Pak spolu s ledovou vodou uvolnil spršku čirých myšlenek ohledně svého zdraví a cenestezie. A zazvonil.

Lazebník stojící na špičkách přes něj přehodil dvojici ručníků a proměnil je v turban a župan. Otázal se:

„Mám zavolat maséra?“

„Ne. Půjdu si trochu zaplavat. Potom si dám skotské stříky, klecovou koupel, pedikúru a *sherry* se třemi žloutky.“

Zvolna vykročil a sotva dospěl k okraji bazénu, nahý se ponořil do slané turmalínové lázně.

Op Oloop věděl, že v celém zařízení je nudismus zakázán. Ale jakožto člověk, který respektuje všechny zákazy, se ke svému přestupku předem doznal, lazebníkovi přislíbil štědré spropitné a své fyziokratické bezelstnosti zas požitek z okružní plavby kolem ostrova vědomí.

„Plavat! Plavat! Jak půvabná a elegantní radost, vrhnout se do vody z pružného můstku! Ve vodě jako by člověk letěl po nebi, jež se v ní zrcadlí. *Over arm side stroke*, jehož rozvážnost se zrcadlí v rytmu vln. A v hlubinách – ta rozkoš bez nadvlády – se tělo odevzdává nadšení nevýslovného mystického sňatku. Plavat! Plavat!“

Jeho pružné, zlatisté, pevné tělo nyní směřovalo k *frigidariu*, poslední místnosti lázní. Pobrukoval si. *Andante. Allegro vivace. Presto...* Coby majestátní živá socha snesl střídavě žhavou a mrazivou palbu skotských stříků; v niklové kleci si vychutnal tisíce škodolibých pramínek vody hledajících póry jeho kůže; a když už si hověl na lehátku, uvelebený a zabalený do ručníků, rozlil svou krev a své snění ve slastné *non-chalance*.

Setrval deset minut v odpočinku.

„Váš koktejl, pane...“

„Pedikúra, pane...“

Tělesně i duševně se uvolnil natolik dokonale, že ho stálo nepříjemné úsilí odpovědět na zdrženlivý tón obou hlasů otevřením očí. Víc nebylo třeba. Natáhl paži, od jednoho muže si vzal sklenici s nazlátlou voňavou tekutinou

a k druhému natáhl svou tělesnou vadu: ploché nohy s mozoly na chodidlech.

„Štěstí se musíme střežit jako moru,“ pomyslel si. „Jakmile je ho příliš, otupíme a ono se promění ve svůj protiklad. Kdyby si je lidé vychutnávali opatrně a rozvážně, po drobných doušcích, možná by na světě nebylo tolik nešťastníků.“

Dopíjel *cherry*, jako by tekutinu laskal na patře.

Náhle se jeho uvažování zřítilo do vzdušné propasti.

Ostrý, nepřátelský vjem vyvolaný neohrabaným zá-
sahem pedikéra přetal křídla letícím myšlenkám. Ovzduší
jeho nitra prostoupil strach. Pocítil, jak duše nadarmo tluče
křídly ve snaze znovu vylétnout k radosti. A odevzdaně
padal, padal a padal, dokud uvnitř nenarazil na pokožku
svých nohou.

Op Oloop mlčel. Své pocity vycvičil takovým způsobem,
že nejdůsažnější varování a nejkřutější hrozby se při těchto
mimořádných událostech sice projevíly, ale vyústily sotva
ve znechucenou grimasu.

„Chtěl bych vás požádat o co nejšetrnější přístup, pane.
Jsem si vědom, že mé mozoly jsou rozměrné a hrubé. Že
na první pohled vypadají jako podrážky ze surové krepky.
Ano, jak slyšíte. Nedejte se však zastrašit a nechvátejte! Na
splnění svého úkolu máte rovných třicet minut.“

„Máte pravdu, pane... Příliš jsem spěchal... Vaše nohy
budou jedna radost. Poradím vám také úžasný recept. Tři
gramy kolodia, tři a půl gramu kyseliny salicylové. Každý
večer si máčejte chodidla...“

„Hledte si svého. Žádný večer nemohu postrádat.“

Vážností obrněná slova pedikéra rozdrtila a zahrnala jej k jeho práci jako rána do zátylku.

A mezi oběma muži zavládlo právě tak obrněné ticho.

Oloopova odpověď nepochybně bolela ze všech nejmí k právě jeho samého. Poněvadž jeho duše náležela k rodu *anima symphonialis*, jakákoli nepřístupnost dokázala rozbít hlubinné rytmy výchovy a rozdrásat dokonalé harmonie metody. Cosi jej však trýznilo ještě silněji.

Netrpělivost může zčistajasna vykvasit i v tom nejpo-kojnějším člověku. Uvědomil si tuto svou zásadní slabost a již trpěl. Nemohl se smířit s tím, že bezmyšlenkovitě uspišil vyjádření, které měly rty vzhledem k jeho hluboké závažnosti setnout, sotva vypučelo z úst. A opět se rozkřikl, tentokrát však v duchu a k duchu.

„Žádný večer nemohu postrádat!“

„ŽÁDNÝ VEČER NEMOHU POSTRÁDAT!“

„ŽÁDNÝ VEČER NEMOHU POSTRÁDAT!“

Vskutku již trpěl krutou a křiklavou vnitřní tyranií. Věta se zprvu vynořila přirozeně jako podvědomý povel a nyní se znásobenou silou ožívala v nejrůznějších končinách ducha. Odrážela se od stěn duše a tříštila se na záblesky a výkřiky. V mnohohlasu zářivě znějících legend křížovala bulváry města Empatie. A zářivě, pronikavě vřela v čiré hlučící změti:

„!TADÁRTSOP UHOMEN REČEV ÝNDÁŽ“

„ŽÁ-HU-DNÝ-POS-VE-TRÁ-ČER-NE-DAT-MO!“

„OM-TAD-EN-REČ-ÁRT-EV-SOP-ÝND-UH-ÁŽ!“

V jisté chvíli uvěřil, že chaos zcela ovládl jeho myšlenky. Slova rozmařile vířila jako skupina akrobatů při odpolední zkoušce. Nikdy nezakusil tak nesmírně trýznivý pocit. Přivykl úpravnému klidu – který se blížil duchovnímu pokoji libovolného ubožáka –, a tak si podobné vzkypaní a okázalost nedokázal vysvětlit.

Když vysoké hlasy žokejů přinesly do jeho duše kratičké mezivládi přičetnosti, vyzbrojené zdravým úsudkem, chtěl svou mysl od podobných obav očistit. Ale nešlo to. Vše se v něm bouřilo. Všechno vřelo ve víru předtuch. U srdce mu křídly třepotal ponurý vítr.

Nebylo tedy zbylí, zaujal pozici, v níž jeho předkové tradičně čelili obtížným chvílím. Pozici, v níž je Søren Oloop, významný člen rodové linie, vyobrazen na Van Ostadově plátně. Pozici, jež posiluje a obrňuje, chrání před vpádem a stvrzuje svrchovanost mlčení. Trochu se na lehátku napřímil. Opřel se o levý loket. Hrot brady usadil do důlku dlaně. Ukazovák přiložil ze strany k nosu a pomyslným vykřičníkem tak zdůraznil děsivý pohled očí. Trojice prstů na způsob závor uzavřela střílnu úst. A palec zabořil pod čelist jako hráz svých úmyslů.

Setrval tak asi čtvrt hodiny.

Člověk, který úspěšně zkontroloval vášně, tužby a pudy, ví, že vše podléhá jakémusi neoblomnému hlasu; když vzpoura překročí svůj kritický okamžik, povstalci uposlechnou rozkaz, podřídí se a opět zavládne řád. Op Oloop tento jev dobře znal. Přísnost metody už mnohokrát vedla k divokým vzpourám jeho entelechií, idejí a záměrů, avšak

příhodnost někdejšího pohodlí a výhody někdejšího míru i přes jejich přemrštěnou nesmlouvavost přiměly vzbouřence vrátit se povolně, zpráskaně do svých hlubinných kasáren.

Rozjitřením divoce mrkal. V Oloopových zornicích se tentokrát zračily ozvuky výkřiků přirozeně nezaslechnutých. Vzpoura sahala do větší hloubky. Bouřily se totiž instinkty a jejich *leaders*, *meneurs* a *condottieri* byli těmi nejsrdnatějšími představiteli vědomí, intelektu a vůle.

Pedikér dokončil svou práci. Paty mu spočívaly v dlaních a při pohledu na nohy se v jeho očích zračila rozkoš z uměleckého díla. Když někdo v povolání tohoto druhu dospěje až k extázi, extáze pak znamená mysticismus, duševní poruchu. To on však nevěděl. Nevycházel z vytržení a chodidla měl stále usazena v dlaních jako dvojici popraskaných porcelánových sošek.

Op Oloop se nezřetelně rozkřikl a opustil pozici svých předků. Celé duševní vojsko, které se usilovně snažilo přemoci jeho vnitřní neklid, vyrazilo ven při pohledu na zbožnou úctu věnovanou zpola mrzáckým nohám:

„To je odporné! Výstřední! Zbavte mě toho fetišisty!“

A s flaušovým ručníkem v ruce se nahý rozběhl ke kabinetům u *apodyteria*.

Tlouštík mu znova stál v cestě. Jeho kromobyčejný břich se roztrásl jako nevšední nárazník.

„Prosím vás, pane, koukejte, kam jdete!“

Břicháč se tentokrát zastavil. Zamručení z jejich předchozí srážky se projasnilo do podoby dokonale klidných slov:

„Poslyšte, vážený pane, říkáte mi to už podruhé, ale já do vás nevrátil. Jestli nejste blázen, tak máte na mále...“

Op Oloop dočista ztuhl. Rty se mu zakřivily do zvířecí, rouhačské grimasy. Jeho oči, soustředěné na odpověď, téměř šilhavě pableskovaly. Nicméně selhal. Přísná klatba, již předznamenala jeho divoká gesta, ochabla v bázlivý šepot:

„Blázen?! Blázen? Blázen... ,Blázen.‘ Blázen! Blázen. Blázen! ,Blázen.‘ Blázen... Blázen? Blázen?!“

Slovo postupně nabylo všech výrazových odstínů. Se-stoupil a zase vystoupal po onom převráceném schodišti, vestavěném ve své osobnosti, a pátral po nějakém netušeném smyslu. A náhle, když ho znovu zachvátil potlačený hněv, prošel po stupních mimo sebe, od původního žhnoucího impulsu po roztavení výrazu v běžné dikci; a nakonec, *in crescendo*, až na hranici burácivého zoufalství:

„Blázen?! Blázen? Blázen... ,Blázen.‘ Blázen! Blázen. Blázen! ,Blázen.‘ Blázen... Blázen? Blázen?!“

Vřava netrvala dlouho. Výzvy personálu, že má být klid, zaúčinkovaly jako tišivá mast. Přisoudily záchvat někomu jinému a odvedly jej od jeho posedlosti. Pozoruhodný posun! Avšak slovo, proměněné v soud, setrvačností nadále vrávoralo v jeho vědomí.

Snažil se uklidnit. Do svých očí vrátil zmizelý pohled a na své odkryté pohlaví zase ručník. Vykročil k obláčkárně a vyhrkl:

„Děkuji vám, chlapci. Nemějte strach. Nic to není. Už je to pryč. Ten ostudný tlustoch! Omlouvám se... Má hlava, to je peklo v kapesním vydání!“

Omne individuum ineffabile! Omšelá scholastická poučka nakonec platila právě o něm. Jeho sebeobraz coby člověka metodického, pořádného, překypujícího *sófrósyné* – jímž se v soukromí často pyšnil, aby zdůraznil labilitu druhých – se ze strmícího vrcholku osobnosti zřítíl do šílenství a tříštil se na kusy.

Mozek se při oblékání opět chopil nezlomného zvyku přemýšlet. Usoudil, že nepříjemnosti onoho dopoledne byly pouhými dopravními nehodami v provozu idejí. A když si uvědomil, že zvenčí jej obléhají okolnosti a uvnitř je obklíčen nepochopitelnými silami, chtěl svůj nedostatek před metafyzickým zrcadlem elegantně skrýt.

Těch lží! Člověk může ovládnout rozum, uvažování i morálku: to, co získal či zdědil od svých blízkých a svého okolí, avšak nikdy si nedokáže aritmeticky podmanit výhradně biologickou oblast živočišné existence. Ta nesmyslná snaha stát se velikým skrže vynakládání vůle a energie ke každodennímu překonávání sebe sama! To slavné úsilí opovrhovat všemi zábranami a předzvěstmi, které z těla a jeho vášní zaznívají a vyvěrají. Ta chorobná svrchovanost, být vládcem pravidelnosti, kterou nikdy nezhatí ani rozmar, ani zrada!

V takovém stavu nouze byl Op Oloop nucen provést psychoanalytickou inventuru. Počínat si klidně a uvážlivě: metodicky. Metoda však žel proti spletité strategii náhody nic nezmůže. Právě proto, že metodický člověk usměrňuje veškeré spirituální proudění a počíná si přísně při krocení sklonů a popudů, utone, když náhoda tyto řeky rozbouří

záplavou rozmrzelosti, zášti či hněvu. Znameníť plavec se hluboce zarmoutil nad svou situací a stihla jej předčasná únava, neboť sám v sobě nenacházel břeh.

Dosáhnout výsostné schopnosti být svrchovaným vládcem, navenek nad svými činy, uvnitř nad psychickými podněty, jež je schvalují, není mnoho platné, pokud se v kritickém okamžiku veškeré úsilí napřené k tomuto cíli rozpadne, když klopýtne o instinkt.

A vskutku: veškerá soudržnost jeho myšlení – jež ze sebe vykazalo smrtelný hřích, chybu, soupeřivost i sylogismus – a veškerá soudržnost jeho řádu – jenž si podrobil hmotu, podmanil tělesnost a ovládl krev –, to vše se nyní zchváceně a vysíleně zhroutilo tváří v tvář obrazu, pouhému obrazu jedné ženy.